

มหาวิทยาลัยกับการประกันคุณภาพ

การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคลากรและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้ “สถานศึกษา” หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การจัดการ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4)

ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้เป็นคนเก่ง ดี มีคุณค่า ที่พร้อมทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสร้างการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นที่พึ่งของสังคมในการป้องกัน ชี้แนะ และแก้ปัญหา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ

การบริหารมหาวิทยาลัยนั้น กฎหมายได้กำหนดให้สถานศึกษาหรือที่เรียกขานกันว่า “สภามหาวิทยาลัย” ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการของสถานศึกษา (พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 36) รวมถึงการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กระจายอำนาจการกำกับดูแลโดยเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยมีอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ ดังนั้น สภามหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรบริหารสูงสุดของสถาบันจึงมีบทบาทสำคัญทำหน้าที่สรรหา แต่งตั้งอธิการบดี กำหนดนโยบาย งบประมาณ จัดการและบริหารทรัพยากร ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการและตรวจสอบการบริหารงานของอธิการบดี ทั้งนี้ ถึงแม้กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการประกันคุณภาพ โดยต้องมีการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance : IQA) เป็นประจำทุกปี และต้องได้รับการประเมินภายนอก (External Quality Assessment : EQA) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีก็ตามแต่ที่ผ่านมาคงปฏิเสธไม่ได้ที่ถูกสังคมตั้งคำถามว่า “ทำไมการศึกษาไทยจึงด้อยคุณภาพ?” หรือแม้กระทั่งปัญหาบางสถาบันมีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาทั้งที่หลักสูตรยังไม่ผ่านการรับรองจากต้นสังกัด เป็นต้น

ปรากฏการณ์เหล่านี้ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า สภามหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของสถาบัน มีผลการดำเนินการดำเนินงานแตกต่างกัน แม้จะอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันก็ตาม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย จึงขอเสนอแนะให้คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยทุกท่านสำนึกเรื่อง บาป บุญ คุณโทษ ให้การกำกับดูแลกิจการมหาวิทยาลัย ด้วยความทุ่มเท ร่วมรับผิดชอบสังคม โดยการจัดการศึกษาต้องประกอบด้วยองค์ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ความเชี่ยวชาญ สภามหาวิทยาลัยจะต้องกำกับดูแลการจัดการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาตามความเชี่ยวชาญเฉพาะมหาวิทยาลัย โดยหลักสูตรที่เปิดจะต้องเป็นความต้องการของสังคมและชุมชน ที่สำคัญหลักสูตรต้องผ่านการรับรองจากต้นสังกัดและมีมาตรฐานคุณภาพซึ่งความเชี่ยวชาญจะแสดงให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ (Uniqueness) ที่โดดเด่นของสถาบันต่อไป

2. ความพร้อมซึ่งประกอบด้วยความพร้อมด้านคณาจารย์ บุคลากร และสิ่งสนับสนุน มหาวิทยาลัยใดจะเปิดการเรียนการสอน เปิดหลักสูตรนอกที่ตั้ง หลักสูตรภาคพิเศษ จะต้องได้รับการอนุญาตอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการแสดงถึงความพร้อมของบุคลากรและสิ่งสนับสนุนของหลักสูตร

3. ความต้องการหรือความจำเป็นของสังคมถือเป็นอีกปัจจัยสำคัญเนื่องจากพบว่า หลักสูตรที่เปิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการเปิดเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน (Supply side) ซึ่งสภาพจริงแล้วควรตระหนักถึงความต้องการหรือความจำเป็นของสังคม (Demand side) เป็นสำคัญ

4. ความรับผิดชอบในผลผลิตของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพบัณฑิตที่จะรับใช้สังคมต่อไปบัณฑิตที่ได้นอกจากจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ มีทักษะ และต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีจิตสำนึกที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์เฉพาะของบัณฑิต (Identity)

ในส่วนการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้น นับเป็นสิ่งที่ดี และจำเป็นที่ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือให้มีขึ้น แต่ทั้งนี้โอกาสทางการศึกษาที่หยิบยื่นให้นั้นต้องประกอบด้วย 3 ค คือ

1. คุณธรรม คือ ผู้บริหารสถาบันจะต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ต่อผู้เรียน โดยจัดบริการเฉพาะหลักสูตรที่ผ่านการรับรองอย่างถูกต้อง

2. คุณภาพ สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อผลิตบัณฑิตที่ได้มาตรฐาน เพราะหากมหาวิทยาลัยยังผลิตบัณฑิตที่ด้อยคุณภาพออกสู่สังคมมากเท่าใด ก็ยิ่งจะส่งผลกระทบในด้านลบต่อสถาบันเองในอนาคตเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณ

3. คุณค่า กล่าวคือ มหาวิทยาลัยต้องตระหนักถึงความจำเป็นหรือความต้องการของสังคม โดยการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

ดังนั้น ในฐานะสภามหาวิทยาลัยซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดคุณภาพอย่างแท้จริง โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล มหาวิทยาลัยจะต้องกำกับดูแลควบคุมให้มีคุณภาพ ต้องมีการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตคุณภาพ โดยการนำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการขับเคลื่อนและพัฒนาสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดีสู่การเป็นองค์กรคุณภาพต่อไป

